

KETVIRČIO ATASKAITOS FORMOS B-09-01 „ATASKAITA MOKĖJIMŲ BALANSUI SUDARYTI“ PILDYMO PAAIŠKINIMAI

Ketvirčio ataskaitos formą pildo visi Lietuvos Respublikos komerciniai bankai ir užsienio bankų skyriai, įtraukti į pinigų finansinių institucijų sąrašą. Ataskaita Lietuvos bankui pateikiama ataskaitų perdavimo sistema (APS) nurodytais terminais. Konkrečių ataskaitų duomenys yra konfidencialūs ir naudojami tik skaičiuojant suvestinius duomenis.

Mokėjamų balansas. Tai statistinė ataskaita, parodanti atitinkamo laikotarpio šalies ekonominių operacijų su kitomis šalimis vertę.

Rezidentai. Juridiniai asmenys, įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, ir fiziniai asmenys, nuolat arba laikinai, bet ilgiau nei vienus metus, gyvenantys Lietuvoje, ne tik užsiimančios ūkine, gamybine ar kuria kita įstatymų nedraudžiama ekonomine veikla, bet ir turintys ekonominių interesų Lietuvos teritorijoje. Įmonės ar fiziniai asmenys, kurių nuolatinė buvimo vieta yra Lietuvos Respublikos teritorija, bet kurie veikia už jos ribų (išvyksta dirbti į užsienį trumpiau nei vienus metus), taip pat Lietuvos ambasados, konsulatai, studentai, nepaisant jų buvimo užsienyje laiko, yra laikomi Lietuvos rezidentais.

Nerezidentai. Tai juridiniai ir fiziniai asmenys, nuolat gyvenantys bei veikiantys kitose šalyse arba gyvenantys ir veikiantys Lietuvoje trumpiau nei vienus metus. Užsienio ambasados ir konsulatai, studentai užsieniečiai laikomi nerezidentais, nepaisant jų buvimo Lietuvoje laiko.

Ataskaitoje parodomi atitinkamų rodiklių laikotarpio pradžios ir pabaigos *likučiai*, per laikotarpį įvykdyti *sandoriai ir kiti pokyčiai*. Rodiklio „Kiti pokyčiai“ bendroji suma turi būti paskirstyta smulkiau *pagal tikslinimo rūšį*, t. y. įvertinant valiutų santykį, perkainojimą ir kitokį tikslinimą. Rodiklis „Kiti pokyčiai“ gali būti su teigiamu arba neigiamu ženklu. Ataskaitos rodiklių laikotarpio pradžios likučiai turėtų sutapti su praėjusio laikotarpio pabaigos likučiais (jei rodiklių reikšmės nesutampa, būtina patvirtinti, kad duomenys patikslinti).

Tikslinimas dėl perkainojimo. Vertybinių popierių perkainojimas reikalingas tam, kad iš srautų būtų pašalinami vertės pokyčiai, atsiradę per ataskaitinį laikotarpį laikant vertybinius popierius. Tikslinimas neskaiciuojamas tų vertybinių popierių, kuriuos bankas nupirko ir (arba) pardavė per ataskaitinį laikotarpį. Paskolų tikslinimas dėl visiško ar dalinio paskolų nurašymo apima tik faktiškus nurašymus, o ne padarytus atidėjinius. Šie nurašymai pripažįstami tuo metu, kai paskola buvo parduota arba perduota trečiajam šaliai.

Tikslinimas dėl valiutų santykio. Apima visus likučių pokyčius, kurie atsiranda dėl valiutų santykio svyravimų poveikio turtui ir įsipareigojimams, įvertintiems užsienio valiuta. Skaičiavimams naudojamas oficialus ataskaitinio ketvirčio paskutinės dienos valiutų santykis.

Perklasifikavimas ir kitoks tikslinimas. Perklasifikavimas ir tikslinimas – statistinės aprėpties ir struktūros pokyčiai, priešingos šalies sektoriaus klasifikavimo pokyčiai, taip pat turto ir įsipareigojimų klasifikavimo pokyčiai, klaidų ir (ar) netikslumų atitaisymai.

Turimų ir išleistų vertybinių popierių sandorio vertė yra ekvivalentiška įsigytų (parduotų) vertybinių popierių rinkos verčių sumai. Sukauptos palūkanos įtraukiamos į sandorį, o ne į kategoriją „Tikslinimas dėl perkainojimo“.

Paskolų arba indėlių sandorio vertė yra ta suma, kurią bankas suteikia kaip paskolą arba gauna kaip indėlį, išskyrus visus mokesčius. Sandorio vertė apima už paskolas gautinas (mokėtinas) arba už indėlius mokėtinas (gautinas) sukauptas palūkanas, kurios dar nebuvo gautos arba sumokėtos.

A. Paslaugos

Ataskaitoje parodomos paslaugos, suteiktos nerezidentams, ir nerezidentų paslaugos, suteiktos Jūsų bankui. Paslaugos grupuojamos remiantis Mokėjamų balanso paslaugų klasifikatoriumi. Ataskaitoje paslaugos skirstomos ne tik *pagal šalis*, bet ir *pagal paslaugų rūšis*, nurodant atitinkamą suteiktos arba gautos paslaugos kodą (galioja ankstesni paslaugų kodai).

A dalies eilutėje „Kitos paslaugos“ turi būti nurodyta ne tik kitų paslaugų bendroji suma, bet šios paslaugos turi būti išskaidomos nurodant mokėjimų balanso paslaugos rūšį ir kodą. Skaidant netaikomas sumos kriterijus.

Finansinės paslaugos (kodas 260). Tai finansinio tarpininkavimo ir pagalbinės finansinio tarpininkavimo paslaugos, išskyrus draudimo ir pensijų fondų paslaugas. Ši paslaugų rūšis apima komisinius ir kitus mokesčius, susijusius su akreditivais, akceptais, piniginiu tarpininkavimu, finansine išperkamąja nuoma (finansiniu lizingu), mokėjimų kortelėmis, kredito linijų paieška ir užsienio valiutos keitimo operacijomis. Šioms paslaugoms galima priskirti rinkų administravimo paslaugas (finansų, akcijų ir prekių biržų tvarkyba, administravimo paslaugos vertybinių popierių ar prekių savininkams, tarpininkams, agentams, atstovams, finansiniai pranešimai ir kitos niekur nepriskirtos rinkos administravimo paslaugos), paslaugas, susijusias su vertybiniais popieriais (vertybinių popierių rinkos maklerių, emisijų išleidimo, registravimo, išpirkimo paslaugos), tarpininkavimo gauti paskolas, konsultavimo finansų klausimais paslaugas.

Transporto paslaugos – keleivių ir krovinių pervežimas bei su juo susijusios papildomos ir pagalbinės paslaugos (krovinių tvarkymas, saugojimas ir sandėliavimas, pervežimo dokumentų parengimas, sąskaitų peržiūra ir įvairios kitos paslaugos, teikiamos jūrų ir oro uostuose bei kituose terminaluose) ir transporto priemonių su vairuotoju (igula) nuoma. Jei paštas ar korespondencija pervežama naudojantis oro transportavimo bendrovės paslaugomis, įrašas parodomas kaip transporto paslauga (oro transportas, krovinių pervežimas), prekių saugojimas ar sandėliavimas (transporto paslaugos, kitos pagalbinės paslaugos), pašto ir korespondencijos paruošimo paslaugos (kitos verslo paslaugos)

Ryšių paslaugos skirstomos į *pašto ir pasiuntinių (kodas 246)* bei *telekomunikacijų (nuotolinių ryšių) (kodas 247)* paslaugas. Pašto ir pasiuntinių paslaugos detaliau skirstomos į *pašto (kodas 958) ir pasiuntinių (kodas 959)* paslaugas. Pašto ir pasiuntinių paslaugos apima laikraščių ir periodinių leidinių, laiškų, brošiūrų, lankstinukų ir panašių spaudinių, siuntinių ir paketų persiuntimo paštu paslaugas, pašto dėžučių paslaugas, daugialypes pasiuntinių paslaugas (laiškų, krovinių ir paketų surinkimas, pervežimas ir pristatymas). **Telekomunikacijų** (nuotolinių ryšių) paslaugos apima garso, vaizdo, duomenų ar kitos informacijos perdavimą telefonu, teleksu, telegrafu, kabeliniu ir palydoviniu ryšiu, elektroniniu paštu, faksu ir kitu ryšiu ir verslo tinklo paslaugas, telekonferencijas ir pagalbines paslaugas. Į šių paslaugų kainą neįtraukiama perduodamos informacijos vertė. Telefono tinklo įrangos montavimo paslaugos parodomas kaip statybos paslaugos.

Kompiuterinės ir informacinės paslaugos skirstomos į *kompiuterines (kodas 263)* ir *informacines (kodas 264)* paslaugas. **Kompiuterinės paslaugos** apima paslaugas, susijusias su technine ir programine įranga, duomenų apdorojimo paslaugas, duomenų įvesties paslaugas, įstaigos, buhalterinės ir skaičiavimo įrangos techninės priežiūros ir remonto paslaugas. **Informacinės paslaugos (kodas 264)** – *naujienų agentūrų (kodas 889)* ir *kitos informacijos teikimo (kodas 890)* paslaugos. *Naujienų agentūrų* paslaugos apima žodinių, rašytinių ar vaizdinių naujienų teikimą žiniasklaidai ir nepriklausomų žurnalistų bei fotoreporterų teikiamas paslaugas. **Kitos informacijos teikimo** paslaugos susijusios su duomenų bazėmis (duomenų bazių plėtros, saugojimo paslaugos, duomenų pateikimas nustatyta tvarka, suteikiant tiesioginės prieigos prie duomenų bazės teises (automatizuotas valdymas) bei laikraščių ir periodinių leidinių prenumerata, įskaitant prenumeratą paštu, elektroninėmis arba kitomis priemonėmis).

Kitos verslo paslaugos apima veiklos ilgalaikės *nuomos paslaugas* (kodas 272) ir *įvairias verslo, profesines ir technines paslaugas* (kodas 273), kurios skirstomos dar detaliau. **Teisinės paslaugos (kodas 275)** apima teisės konsultacijas ir atstovavimą bet kuriose teisinėse, teisminėse ir įstatyminėse procedūrose, teisinių dokumentų rengimą ir konsultacijas. **Apskaitos, audito, buhalterijos ir mokesčių konsultacijų paslaugos (kodas 276)** apima finansinio audito, apskaitos peržiūros (metų bei tarpinių ataskaitų ir kitos apskaitos informacijos peržiūra), finansinių ataskaitų sudarymo pagal kliento pateiktą informaciją ir kitas apskaitos paslaugas (atestacija, turto įvertinimas, formalių ataskaitų parengimas), buhalterines paslaugas (įrašų klasifikavimas ir surašymas į buhalterines knygas), mokesčių konsultacijų paslaugas. **Verslo ir vadybos**

konsultacijų bei ryšių su visuomene paslaugos (kodas 277) – aprūpinimas informacija, konsultavimas steigiant, organizuojant veiklą, pagalba parenkant ir atestuojant personalą, vadybos organizavimas, konsultacinės verslo ir valdymo paslaugos, verslo saugumo užtikrinimo (apsaugos) viešųjų ryšių paslaugos, projektų (išskyrus statybų) paslaugos, kitos su vadyba susijusios paslaugos.

B. Nerezidentų darbo užmokestis ir su juo susiję mokesčiai

Tai apskaičiuotas darbo užmokestis ir kitos su darbo santykiais susijusios išmokos (jei sudarytos draudimo sutartys, taip pat ir atskaitymai socialiniam draudimui) asmenims, dirbusiems trumpiau nei vienus metus.

C. Tiesioginės investicijos

Tiesiogines investicijas užsienyje reikia išskaidyti pagal šalis ir veiklos rūšis, o tiesiogines užsienio investicijas į Lietuvos bankus – tik pagal šalis. Rodikliai skirstomi pagal veiklos rūšis, remiantis Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriumi (EVRK 2 red.), patvirtintu Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 „Dėl Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus“ (nurodyti kodai).

Tiesioginė užsienio investicija – investicija, kurios pagrindu kuriami ilgalaikiai investuotojo ir tiesioginio investavimo įmonės santykiai ir interesai. Tiesioginės investicijos – investicijos, tenkančios *vienam investuotojui* (juridiniam ar fiziniam asmeniui) arba *susijusių investuotojų grupei*, suteikiančios 10 ir daugiau procentų balsų nuosavo akcinio kapitalo. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos rekomendacijose 10 procentų balsavimo teisių pripažįstama kaip žemutinė riba, nuo kurios tiesioginis investuotojas turi galimybę daryti įtaką tiesioginio investavimo įmonės valdymui.

Tiesiogines užsienio investicijas sudaro **nuosavas akcinis kapitalas (įregistruotas), reinvesticijos ir kitas banko turtas**. Ataskaitoje, skaičiuojant nuosavą akcinį kapitalą, laikotarpio pradžios ir pabaigos likučius reikia rodyti nominaliąja verte. Taip pat būtina laikotarpio pradžioje ir pabaigoje nurodyti nerezidentų turimų akcijų skaičių vienetais ir jų nominalą. Tiesioginių investicijų dalyje turi būti parodyti paskelbti (mokėtini) dividendai už akcijas.

Reinvesticijos. Tai tiesioginiam investuotojui priklausantis pelnas (nuostolis), nepaskirstytas dividendų forma, bet likęs įmonėje. Reinvesticijos parodomas tą ataskaitinį laikotarpį, kai buvo gautas atitinkamas pelnas (patirtas nuostolis). Jeigu ankstesnio laikotarpio ataskaitoje buvo parodytos reinvesticijos, o ataskaitiniu laikotarpiu buvo nutarta paskirstyti dividendus, ataskaitinio laikotarpio ataskaitoje būtina nurodyti reinvesticijas su neigiamu ženklu ir mokėtinus dividendus.

Kitas kapitalas. Tai privilegijuotosios akcijos, akcijų priedai, atsargos, nepaskirstytasis pelnas (nuostolis) ir pan., suteikiantys teises į turtą, jei įmonė likviduojama.

Apmokėtas, bet neįregistruotas kapitalas. Turtinių ir neturtinių teisių acininkui nesuteikiantis kapitalas. Jis negali būti priskirtas tiesioginėms investicijoms, traktuojamas kaip kitos banko investicijos ir parodomas ataskaitos F dalyje „Kitos investicijos“. Tačiau jei nerezidentas investuotojas, jau turintis 10 ir daugiau procentų balsavimo teisių, pareiškia norą įsigyti naujos emisijos akcijų (kurios nėra įregistruotos) ir lėšas įmoka (t. y. sumoka už akcijas), tuomet neįregistruoto kapitalo dalis turi būti parodyta kaip „Kiti banko įsipareigojimai“ (C.2 dalis). Jei nerezidentas investuotojas, turintis mažiau nei 10 procentų banko akcijų (t. y. turintis portfelinių investicijų), be jau turimų, papildomai nori įsigyti tiek akcijų, kad susidarytų 10 arba daugiau procentų, tiesioginėse investicijose parodoma tik papildomai įsigytų akcijų vertė. Šiuo atveju parodoma pasikeitusi investuotojo padėtis, kai jo turėtos portfelinės investicijos pereina į tiesiogines investicijas.

Akcijos apima realiąją bendrovių kapitalo nuosavybę, išreikštą vertybiniais popieriais, kuriuos galima laikyti perleidžiamaisiais. Kotiruojamosios akcijos yra tos akcijos, kurių kainos

nustatomos pripažintoje vertybinių popierių biržoje arba kitos formos antrinėje rinkoje, o nekotiruojamosios akcijos – kurių kainos minėtose biržose ar rinkose nenustatomos. Įsigytų arba perleistų akcijų sandorio vertė yra ekvivalentiška įsigytų (parduotų) vertybinių popierių rinkos verčių sumai. Kiekvieno sandorio vertė yra ta vertė, už kurią įsigyjamas turtas arba jo atsisakoma ir (arba) kuria prisiimami ar apmokami įsipareigojimai.

Tiesioginio investavimo banko indėliai jo filialuose arba patronuojamajame banke užsienyje bei kiti finansiniai srutai, taip pat indėliai, gauti iš šių struktūrų, turi būti klasifikuojami kaip „Kitos investicijos“, o ne „Tiesioginės užsienio investicijos“. Vertybiniai skolos popieriai ir paskolos tiesioginėms investicijoms nepriskiriami ir turi būti parodomi atitinkamai ataskaitos D dalyje „Portfelinės investicijos“ ir F dalyje „Kitos investicijos“.

Investicijos į tarptautines finansines organizacijas tiesioginėms investicijoms nepriskiriamos.

Apskaičiuoti, bet neišmokėti dividendai ir kitos prievolės, susijusios su investicijomis į investavimo įmonės nuosavą kapitalą, parodomi eilutėje „Kitas kapitalas“, „Kiti banko įsipareigojimai“ (C.1 ir C.2 dalys).

D. Portfelinės investicijos

Portfelinės investicijos. Tai užsienio investicija, sudaranti mažiau kaip 10 procentų balsavimo teisių ir nesuteikianti didelių galių priimant įmonės valdymo sprendimus. Portfelinės investicijas sudaro: įsigyti *nuosavybės vertybiniai popieriai* (akcijos, patvirtinančios jų savininkų dalyvavimą valdant įmonės kapitalą, suteikiančios mažiau kaip 1/10 balsavimo teisių) ir *rinkos ir investiciniai vertybiniai popieriai* (obligacijos, vekseliai, skolos įsipareigojimai, indėlių sertifikatai ir pan.), kurie patvirtina emitento skolą ir kurie po tam tikro laikotarpio bus išpirkti.

E. Išvestinės finansinės priemonės

Išvestinių finansinių priemonių sandoriai. Tai finansinės priemonės, susijusios su kitu konkrečiu rodikliu arba preke (turtu), kurios naudojamos finansų rinkose prekiaujant finansine rizika (palūkanų normos, valiutos kurso, kredito, prekių kainų rizika ir pan.). Išvestinio valiutos sandorio tikslas – sumažinti abiejų sandorį sudariusių šalių riziką keičiantis valiutos keitimo kursui rinkoje. Išvestinės finansinės priemonės į apskaitą įtraukiamos tada, kai yra sukuriamos, parduodamos arba kai įvykdomi jose numatyti veiksmai. Į apskaitą įtraukiama pirkimo (pardavimo) sandorių *rinkos vertė*.

Skirtumas tarp keičiamos valiutos vertės turi būti parodomas kaip išvestinės finansinės priemonės operacija. Teigiamą rinkos vertę įrašoma kaip aktyvas, o neigiamą – kaip pasyvas. Jei gaunamos valiutos vertė viršija sumokėtos valiutos vertę, sumažėjimas parodomas kaip išvestinės finansinės priemonės aktyvas (kreditas). Jei gaunamos valiutos vertė mažesnė už sumokėtos valiutos vertę, sumažėjimas parodomas kaip išvestinės finansinės priemonės įsipareigojimas (debetas).

Išankstinis palūkanų normos sandoris. Sudaromas siekiant apsidrausti nuo galimų nuostolių pasikeitus palūkanų normai. Mokėjimų balanse parodomi atsiskaitymo dieną atliekami mokėjimai, t. y. šiuo sandoriu sutartos palūkanų normos ir tuo momentu rinkoje esančios palūkanų normos *skirtumas*. Jei rinkos palūkanų norma didesnė už numatytą sandoryje, sandorio pardavėjas išmoka pirkėjui kompensaciją. Priešingu atveju pirkėjas išmoka kompensaciją pardavėjui. Minėtas *skirtumas* parodomas ataskaitos G dalyje kaip gautos *palūkanų pajamos*. Dalyje „Išvestinės finansinės priemonės“ jokie įrašai nedaromi, nes *sandorio objektas* yra tik *pajamos* iš finansinio turto, o pats turtas yra santykinis. Apsikeitimo sandorių (swap) palūkanų normos mokėjimų srutai parodomi ataskaitos G dalyje (*grynoji vertė*), o pagrindinių *mokėjimų srutai* – ataskaitos E dalyje „Išvestinės finansinės priemonės“. Sudarant apsikeitimo sandorį visi *mokėjimai trečiajai šaliai* už dalyvavimą organizuojant šiuos sandorius ir komisiniai mokesčiai turi būti parodyti ataskaitos A dalyje „Finansinės paslaugos“.

Ateities sandoriai į apskaitą įtraukiami taip pat kaip ir pasirinkimo sandoriai. *Ne biržos ateities* sandoriai nėra tokie dažni ir jie parodomi straipsniuose „Kitos investicijos“ arba „Kitas turtas“, „Kiti įsipareigojimai“.

Labiausiai paplitę valiutos, palūkanų normos, prekių ir akcijų *pasirinkimo sandoriai*. Į apskaitą šios rūšies pirkimo ar pardavimo sandorių įtraukiama *rinkos kaina*. Pasirinkimo sandorio sudarymo momentu rinkos kaina bus lygi sumokėti premijai ir ši vertė keisis keičiantis bazinei kainai ir artėjant atsiskaitymo terminui. *Premija* (pasirinkimo sandorio įsigijimo mokestis) sudaro finansinio aktyvo įsigijimo kaina ir mokestis už aptarnavimo paslaugas. Tačiau beveik neįmanoma išskirti sutarties administravimo išlaidų. Tuo atveju, kai šias išlaidas įmanoma išskirti, jas reikia parodyti kaip *finansines paslaugas*. Pasirinkimo sandorio galiojimo laikotarpiu pasirinkimo sandorio *pardavėjas* turi *įsipareigojimą* (ataskaitos E.2 dalyje straipsniai „Išvestinės finansinės priemonės“ ir „Nerezidentų indėliai ir korespondentinės sąskaitos banke“), o pasirinkimo sandorio *pirkėjas* įsigyja išvestinį finansinį *aktyvą*. Indėlių ir korespondentinių sąskaitų padidėjimo (sumažėjimo), susijusio su finansinių išvestinių priemonių operacijomis, ataskaitoje papildomai rodyti nereikia, nes ataskaitos dalyje „Kitos investicijos“ jau parodytas indėlių ir korespondentinių sąskaitų likučių pokytis. Šios rūšies sandorio vertė gali būti ir nulinė, jei pirkėjui bus nenaudinga jį vykdyti. Jeigu ataskaitinio laikotarpio pradžioje sandorio likutis turėjo vertę, bet sandoris nesudaromas, eilutėje „Kiti pokyčiai, tikslinimas dėl perkainojimo“ parodoma turėto pasirinkimo sandorio suma su minuso ženklu, todėl ir laikotarpio pabaigos likutis yra lygus nuliui. Sudarant pasirinkimo sandorį ir *pirkėjas*, ir *pardavėjas* turi parodyti *išvestinių finansinių priemonių* operaciją ir nurodyti *visą premijos sumą* ataskaitos straipsnio „Kitos investicijos“ eilutėje „Kiti įsipareigojimai (kitas turtas)“.

F. Kitos investicijos

Kitų investicijų atitinkamų rodiklių likučiai ir srautai turi būti išskaidyti pagal šalis.

Bankų sektoriaus „**Kitos investicijos**“. Tai visos kitos finansinės operacijos, kurias neįtraukiamos į tiesiogines investicijas ir portfelines investicijas. Jas sudaro įsiskolinimas už prekes ir paslaugas, paskolos, gryniesi pinigai ir indėliai, taip pat kitas turtas ir įsipareigojimai.

Įsiskolinimas už prekes ir paslaugas. Tai finansiniai reikalavimai ir įsipareigojimai, atsirandantys, kai prekių ar paslaugų srauto momentas nesutampa su faktišku jų apmokėjimo momentu.

Paskolos. Paskolos yra finansinis turtas, kuris yra sukuriamas, kai kreditorius tiesiogiai skolina lėšas skolininkui, ir tai patvirtinama neperleidžiamaisiais dokumentais. Paskolos apima visas banko suteiktas paskolas nerezidentams ir iš nerezidentų gautas paskolas (išskyrus paskolas, gautas valstybės vardu ir su valstybės garantija). Paskoloms taip pat priskiriama finansinės *išperkamosios nuomos sutartys, atpirkimo sandoriai ir lėšų sąskaitose perviršiai (overdraftai), dalimis gražinamos paskolos, prekybos išsimokėtinais paskolos*. Paskolos, kurios gali tapti perleidžiamos vieno turėtojo kitam, turi būti perklasifikuojamos iš paskolų į skolos vertybinius popierius. Paskolas reikia paskirstyti pagal pirminį mokėjimo terminą į trumpalaikes ir ilgalaikes.

Išperkamoji nuoma. Tai būdas išperkamosios nuomos gavėjui padengti išlaidas, susijusias su prekių įsigijimu. Straipsnyje „Kitos investicijos“ reikia parodyti pagrindinį skolos išmokėjimą, o pajamų ir išlaidų dalyje – mokėtinas arba gautinas išperkamosios nuomos palūkanas.

Atpirkimo sandoriai (repo) pagal ekonominę prasmę priskiriami sugrąžintoms paskoloms. Šiuo atveju vertybinių popierių pirkėjas sutarties galiojimo laikotarpiui suteikia pardavėjui tam tikrą pinigų sumą, garantuotą šiais vertybiniais popieriais, o vėliau, juos išpirkdamas, gauna pajamų nuo fiksuotos kainos. Dažniausiai vertybinių popierių savininkas nesikeičia ir pirkėjas neturi teisės jų parduoti.

Gryniesi pinigai ir indėliai. Indėlius nuo paskolų atskiriame pagal pateiktus indėlio požymius patvirtinančius dokumentus. Pasitaiko atveju, kai painu atskirti indėlius ir paskolas. Todėl galima susitarti, kad pretenzijos priskiriamos paskoloms, o banko įsipareigojimai kitai šaliai

priskiriami indėliams. Remiantis naujais mokėjimų balanso sudarymo nurodymais, tarpbankinė pozicija (išskyrus vertybinius popierius ir gautinas (mokėtinas) sąskaitas) priskiriama indėliams. Grynieji pinigai užsienio valiuta ir kelionės čekiai, laikomi banko kasoje, rodomi tik ataskaitos dalyje „Finansinis turtas“. Taip pat indėliams priskiriami vienadieniai indėliai, pervedamieji indėliai iki pareikalavimo arba be apribojimų, taupomieji, nustatyto termino, neperleidžiamieji indėlių sertifikatai, kiti indėlio požymių turintys indėliai. Trumpalaikio termino priemonė apibūdinama kaip lėšos iki pareikalavimo arba kurių mokėjimo terminas vieni metai arba mažiau. Atitinkamai ilgalaikio termino priemone laikoma, kai pirminis mokėjimo terminas daugiau kaip vieni metai.

„**Kitas turtas**“, „**Kiti įsipareigojimai**“ apima operacijas, neįtrauktas į prieš tai minėtus straipsnius. *Kitą turtą* sudaro nerezidentų negrąžintos ir nepratęstos paskolos, laiku negauti dividendai (portfelinių investicijų) ir palūkanos, o *kitus įsipareigojimus* sudaro laiku *negrąžintos paskolos* nerezidentams, *neišmokėti dividendai (portfelinių investicijų)* ir pan. Bankų *apmokėtas, bet neįregistruotas kapitalas* turtinių ir neturtinių teisių akcininkui nesuteikia, taigi šis kapitalas traktuojamas kaip kitos investicijos ir ataskaitoje parodomas F dalies straipsnyje „**Kiti įsipareigojimai**“. Šiame straipsnyje rašomas *kreditinis arba debetinis įsiskolinimas* (įvairios gautinos ir mokėtinos sąskaitos).

G. Investicijų pajamos ir išlaidos

Skaičiuojant per ataskaitinį laikotarpį uždirbtas pajamas ir turėtas išlaidas reikia vadovautis duomenų kaupimo principu, t. y. pajamas arba išlaidas priskirti tam laikotarpiui, per kurį jos uždirbamos (patiriamos), neatsižvelgiant į tai, kada faktiškai gauti (sumokėti) pinigai. Taip pat apskaičiuotos, bet neišmokėtos palūkanos rodomos prie konkrečios finansinės priemonės srauto, t. y. lyg būtų gautos (įsigytos), suteiktos (parduotos).

Šioje ataskaitos dalyje parodomi tiesioginių investicijų ir portfelinių investicijų (už akcijas, neturinčias sprendžiamojo balsavimo teisės valdant įmonę) gautini ir mokėtini dividendai, portfelinių investicijų bei kitų investicijų sukauptos pajamos ir išlaidos. Kitas tiesioginių investicijų pajamas sudaro išmokos už nedalyvaujančias privileijuotąsias akcijas. Taip pat išskirtinos palūkanos už ilgalaikius ir trumpalaikius skolos vertybinius popierius bei išvestinių finansinių priemonių (palūkanų normos sandorių) pajamos, indėlių, paskolų palūkanos ir kitų investicijų pajamos. Dividendai registruojami už tą laikotarpį, kai paskelbiama apie jų išmokėjimą, o ne kai faktiškai išmokama. Reinvestuotasis pelnas, tenkantis užsienio investuotojui, arba iš užsienio investicijų gautas, bet nepaskirstytas pelnas (nuostolis) į šią dalį neįtraukiamas.

H. Neatlygintiniai einamieji ir kapitalo pervedimai

Pervedimai mokėjimų balanse registruojami tada, kai turimų išteklių nuosavybės teisės iš vieno savininko pereina kitam.

Gautiniams ir mokėtiniams **einamiesiems pervedimams** priskiriami mokesčiai (nesusiję su turto perdavimu), rinkliavos, baudos, įnašai į labdaros organizacijas, subsidijos ir kiti einamieji pervedimai.

Šioje dalyje atskirai parodomi **kapitalo** pervedimai, skirti ilgalaikėms investicijoms (investiciniai projektai, technologiniai įrengimai, nurašytos skolos). Nurašytos skolos – tik *abipusiu susitarimu* nurašytos pretenzijos (įsipareigojimai), įskaitant ir tiesiogines investicijas. Vienašališku sprendimu nurašytos skolos nenurodomos.

Kai abejojama, kuriai daliai priskirti nurašytas skolas, rekomenduojama jas parodyti kaip *einamuosius pervedimus*.